

Byla C-210/06

CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt

(Szegedi Ítéltábla prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Bendrovės buveinės perkėlimas į kitą valstybę narę nei jos steigimo valstybę? Prašymas pakeisti įmonių registro duomenis apie buveinę? Atsisakymas? Apeliacinis skundas, pateiktas dėl teismo, veikiančio kaip įmonių registro tvarkytojas, priimto sprendimo? EB 234 straipsnis? Prašymas priimti prejudicinį sprendimą? Priimtinumai – „Teismo“ sąvoka? „Teismo, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka“ sąvoka? Apeliacinis skundas, pateiktas dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą – Apeliacinio teismo teisę panaikinti šį sprendimą – steigimo laisvė? EB 43 ir 48 straipsniai“

Sprendimo santrauka

1. *Prajudiciniai klausimai – Kreipimasis į Teisingumo Teismą – Nacionalinis teismas EB 234 straipsnio prasme – Sąvoka*

(EB 234 straipsnis)

2. *Prajudiciniai klausimai – Priimtumas – Ribos*

(EB 234 straipsnis)

3. *Prajudiciniai klausimai – Kreipimasis į Teisingumo Teismą – Pareiga pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą*

(EB 234 straipsnio trečioji pastraipa)

4. *Prajudiciniai klausimai – Kreipimasis į Teisingumo Teismą – Nacionalinė teismo jurisdikcija*

(EB 234 straipsnis)

5. *Laisvas asmenų judėjimas – steigimo laisvė*

(EB 43 ir 48 straipsniai)

1. Teismas, nagrinėjantis apeliacinį skundą, pateiktą dėl teismo, veikiančio kaip įmonių registro tvarkytojas, sprendimo atmesti prašymą pakeisti įmonių registro duomenis, turi būti pripažintas teismu, turinčiu teisę pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį, nepaisant to, kad nei tokio registrų tvarkančio teismo sprendimas, nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo vykdomas minėto apeliacinio skundo nagrinėjimas nesusijęs su ginčo tvarka.

Kai teismas, veikiantis kaip įmonių registro tvarkytojas, veikia kaip administracinė valdžios institucija, kartu neturėdamas nagrinėti ginčo, jis negali būti laikomas atliekančiu teisminę funkciją, tačiau, apeliacine tvarka nagrinėdamas dėl žemesnės grandies teismo, veikiančio kaip įmonių registro tvarkytojas, priimto sprendimo, kuriuo atsisakyta patenkinti prašymą registruoti, pateiktą apeliacinį skundą siekiant panaikinti šį tariamai pareiškto teises pažeidžiantį sprendimą, teismas nagrinėja ginčą ir vykdo teisminę funkciją. Todėl tokiu atveju apeliacine tvarka sprendimą

priimantis teismas turi būti pripažintas teismu EB 234 straipsnio prasme, turintį teisę pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą

(žr. 57–59, 63 punktus, rezoliucinės dalies 1 punktą)

2. Nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Bendrijos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Bendrijos teisę yra visiškai nesusijęs su pagrindiniais bylos faktais ar dalyku, kai problema yra hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus.

Šios svarbumo prezumpcijos negali paneigti aplinkybės, kad, kalbant apie prejudicinį klausimą, susijusį su teismo kvalifikavimu teismu, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę toliau negali būti apskundžiami teismine tvarka EB 234 straipsnio trečiosios pastraipos prasme, šis teismas jau pateikė savo prejudicinį klausimą Teisingumo Teismui. Reikalavimas, kad nacionalinis teismas visų pirma pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą tik dėl vienintelio klausimo, t. y. ar šis teismas yra teismas EB 234 straipsnio trečiosios pastraipos prasme, ir tik po to galėtų suformuluoti klausimus dėl Bendrijos teisės nuostatų, susijusių su jo nagrinėjamos bylos esme, vėliau pateikdamas antrąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, prieštarautų bendradarbiavimo esmei, kuria grindžiami nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo santykiai, ir proceso ekonomijos reikalavimams.

Ši svarbumo prezumpcija juo labiau negali būti paneigta esant netikrumo situacijai, susijusiai su hipotetiniu ginčo pobūdžiu. Toks netikrumas yra tuo atveju, kai Teisingumo Teismo turimi rodymai, leidžiantys konstatuoti galimą nacionalinės teisės normą, reglamentuojančią sprendimo dėl prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą apskundimą apeliacine tvarka, ir EB 234 straipsnio antrosios pastraipos neatitikimą, neleidžia pripažinti, kad šis sprendimas nėra arba negali būti apeliacinio skundo dalykas ir todėl yra teisėtą, o tokiu atveju klausimas dėl tokio neatitikimo iš tikrųjų yra hipotetinis.

(žr. 67, 70, 73, 83–86 punktus)

3. Teismo, kurio sprendimus, priimtus nagrinėjant ginčą, galima apskųsti pateikus kasacinį skundą, negalima pripažinti teismu, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka EB 234 straipsnio trečiosios pastraipos prasme, įskaitant ir tuos atvejus, kai procesinė sistema, į kurią atsižvelgiant turi būti išnagrinėta pagrindinė byla, nustato apribojimus dėl pagrindų, kuriais galima remtis šiame teisme ir kurie turi būti grindžiami teisės pažeidimu, pobūdžio.

Tokie apribojimai, kaip ir kasacinio skundo atidedamojo poveikio nebuvimas, nereiškia, kad iš bylos, kurią nagrinėja teismas, kurio sprendimus galima apskųsti pateikus kasacinį skundą, šalių atimama teisė veiksmingai pasinaudoti teise pateikti šį skundą dėl paskutinę instanciją bylą nagrinėjančio teismo priimto sprendimo. Todėl šie nustatyti apribojimai ir vykdymo sustabdymo nebuvimas nereiškia, jog šis teismas reikėtų pripažinti teismu, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka.

(žr. 77–79 punktus, rezoliucinės dalies 2 punktą)

4. Nacionalinės teisės normą, susijusią su teise pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimo, kuriuo prašoma priimti prejudicinį sprendimą, kurioms būdinga tai, jog visa pagrindinė byla paliekama nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, o riboto

apeliacinio skundo dalykas yra tik nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, atveju EB 234 straipsnio antrąjį pastraipį reikia aiškinti taip, jog taikant šias normas, kurios apeliacinės instancijos teismui leidžia pakeisti sprendimą dėl prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą, jį panaikinti ir šį sprendimą priimti teismas pareigoti sustabdyti procesą tįsti pagal vidaus teisę, nekyla abejonų dėl to, jog pagal minėtą Sutarties nuostatą priimti nutartį dėl prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą yra bet kurio nacionalinio teismo kompetencija.

Nors EB 234 straipsnis nedraudžia, kad nacionalinio teismo, kuris kreipiasi į Teisingumo Teismą pateikdamas prejudicinius klausimus, sprendimui apskųsti būtų taikomos prastos nacionalinės teisės numatytos teisės gynimo priemonės, dėl naudojimosi tokia teise gynimo priemone negalima riboti šio teismo pagal EB 234 straipsnį suteikiamos kompetencijos kreiptis į Teisingumo Teismą, jei jis mano, kad nagrinėjama byla kelia klausimą dėl Bendrijos teisės aiškinimo ar galiojimo, o dėl to reikia, jog Teisingumo Teismas priimtų sprendimą.

Be to, esant tokiai situacijai, kai būtų pirmosios instancijos teismas nagrinėja antrą kartą po to, kai jo priimtą sprendimą panaikino apeliacinės instancijos teismas, šiam pirmosios instancijos teismui turi būti suteikta galimybė kreiptis į Teisingumo Teismą pagal EB 234 straipsnį, nepaisant to, ar egzistuoja vidaus teisės norma, pagal kuri žemesnės grandies teismui yra privalomas aukštesniosios grandies teismo vertinimas teisės klausimais.

Taikant nacionalinės teisės normas, susijusias su teise pateikti apeliacinį skundą dėl nutarties, kuria prašoma priimti prejudicinį sprendimą, kurioms būtų dinga tai, jog visa pagrindinė byla paliekama nagrinėti šio nutartį priimusiame teisme, o riboto apeliacinio skundo dalykas yra tik nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pirmosios instancijos teismo savarankiškai kompetencijai kreiptis į Teisingumo Teismą pagal EB 234 straipsnį kiltų pavojus, jeigu apeliacinės instancijos teismas, pakeisdamas nutartį prašyti priimti prejudicinį sprendimą, jį panaikindamas ir šio nutartį priimti teismas pareigodamas tįsti sustabdyti procesą, galėtų sukliudyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pasinaudoti EB sutartimi garantuojama teise kreiptis į Teisingumo Teismą.

Iš tiesų pagal EB 234 straipsnį prejudicinio klausimo svarbos ir reikalingumo vertinimas iš principo priskiriamas tik nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimti teismo atsakomybei su sąlyga, kad Teisingumo Teismas atlieka ribotą vertinimą. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi padaryti išvadas dėl sprendimo, kuris buvo priimtas apeliacine tvarka apskundus jo nutartį prašyti priimti prejudicinį sprendimą, o būtų nuspręsti – ar reikia palaikyti savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jį pakeisti ar atsiimti.

Iš to išplaukia, kad esant situacijai, kai ieškinys gali būti pateiktas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo pateikto prejudicinio klausimo, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisinio aiškumo ir saugumo interesais, privalo laikytis nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kuri sukelia pasekmių, jei ji nebuvo atšaukta ar pakeista jį priimti teismo, nes tik pastarasis teismas gali priimti sprendimą dėl tokio atšaukimo ar pakeitimo.

(žr. 93–98 punktus, rezoliucinės dalies 3 punktą)

5. Pagal galiojančią Bendrijos teisę EB 43 ir 48 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jie nedraudžia valstybės narės teisės aktų, kuriais remiantis pagal šios valstybės narės teisės aktus steigta bendrovei trukdoma perkelti savo buveinę kitą valstybę narę išsaugant bendrovės, kuriai taikomi steigimosi valstybės narės teisės aktai, statusą.

Remiantis EB 48 straipsniu, kai, nesant vienodo sistiegimo laisvės galinčių pasinaudoti bendrovių apibrėžimo, bendrovei taikytina nacionalinė teisė nustatoma remiantis vienu sąsajos kriterijumi,

klausimas, ar EB 43 straipsnis taikytinas bendrovei, kuri remiasi pagrindine šiame straipsnyje tvirtinta laisve, kaip ir klausimas, ar fizinis asmuo yra valstybės narės pilietis ir šiuo pagrindu gali naudotis šia laisve, yra preliminarus, o kurį pagal galiojančią Bendrijos teisę galima atsakyti tik vadovaujantis nacionaline teise. Todėl tik patikrinus, ar ši bendrovė iš tiesų naudojasi įsisteigimo laisve laikydamosi EB 48 straipsnyje nustatytą sąlygą, galima kelti klausimą, ar bendrovei netaikomi šios laisvės apribojimai EB 43 straipsnio prasme.

Taigi valstybės narė turi teisę apibrėžti ir sąsajos kriterijų, kurio reikalaujama siekiant pripažinti, jog bendrovė įsteigta pagal nacionalinę teisę, o tuo remdamasi ji gali pasinaudoti įsisteigimo laisve, ir tokiam statusui išsaugoti nustatytus reikalavimus. Tokia teisė apima galimybę valstybei narei neleisti, jog bendrovė, kuriai taikoma jos teisė, tokį statusą išsaugotų, kai reorganizuodamasi į kitą valstybės narę ketina perkelti savo buveinę, nes tokiu būdu nutraukiama steigimosi valstybės narės nacionalinėje teisėje numatyta sąsaja.

Be to, atitinkamai EB 44 straipsnio 2 dalies g punkte ir 293 straipsnyje minimi teisėkūros darbai ir konvencijos bendrovei teisės srityje iki šiol nebuvo susiję su nacionalinės teisės aktu nesuderinamumu dėl bendrovei sąsajos, taigi jis lieka nepanaikintas. Žinoma, nors kai kurie reglamentai, kaip antai: Reglamentas Nr. 2137/85 dėl Europos ekonominių interesų grupių, Reglamentas Nr. 2157/2001 dėl Europos bendrovės statuto ir Reglamentas Nr. 1435/2003 dėl Europos kooperatinės bendrovės statuto, priimti EB 308 straipsnio pagrindu, numato sistemą, suteikiančią teisę naujai steigiamiems teisės subjektams perkelti savo buveinę, taigi ir realią buveinę, šios abi buveinės turi būti toje pačioje valstybėje narėje, kitoje valstybėje narėje nelikviduojant pirminio juridinio asmens ir iš naujo nsteigiant naujo juridinio asmens, vis dėlto toks perkėlimas būtinai reiškia, kad pasikeičia subjektui taikytina nacionalinė teisė.

Kai bendrovė nori tik perkelti savo realią buveinę iš vienos valstybės narės į kitą išsaugodama bendrovės, kuriai taikoma nacionalinė teisė, statusą, taigi nepakeisdama jai taikytinos nacionalinės teisės, šių reglamentų taikymas *mutatis mutandis* bet kuriuo atveju negali sukelti laukiamų pasekmių tokioje situacijoje.

(žr. 109–110, 114–115, 117, 119 punktus, rezoliucinės dalies 4 punktą)

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija)

SPRENDIMAS

2008 m. gruodžio 16 d.(*)

„Bendrovės buveinės perkėlimas į kitą valstybę narę nei jos įsteigimo valstybė. Prašymas pakeisti monių registro duomenis apie buveinę. Atsisakymas. Apeliacinis skundas, pateiktas dėl teismo, veikiančio kaip monių registro tvarkytojas, priimto sprendimo. EB 234 straipsnis. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą. Priimtinas – „Teismo“ sąvoka. „Teismo, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka“ sąvoka. Apeliacinis skundas, pateiktas dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą – Apeliacinio teismo teisę panaikinti šią nutartį – įsisteigimo laisvė. EB 43 ir EB 48 straipsniai“

Byloje C-210/06

dėl *Szegedi Ítélet* (Vengrija) 2006 m. balandžio 20 d. Nutartimi, kuriu Teisingumo Teismas gavo 2006 m. gegužės 5 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl

Cartesio Oktató és Szolgáltató bt

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuriu sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijai pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans (pranešėjas), A. Rosas, K. Lenaerts, A. Ó Caoimh ir J. C. Bonichot, teisėjai K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, L. Bay Larsen ir P. Lindh,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,

posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2007 m. liepos 10 d. posėdžiui,

išnagrinęs pastabas, pateiktas:

- *Cartesio Oktató és Szolgáltató bt*, atstovaujamos advokatai G. Zettwitz ir P. Metzinger,
- Vengrijos vyriausybė, atstovaujamos J. Fazekas ir P. Szabó,
- čekijos vyriausybė, atstovaujamos T. Boček,
- Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan, padedamo SC A. Collins ir BL N. Travers,
- Nyderlandų vyriausybė, atstovaujamos H. G. Sevenster ir M. de Grave,
- Lenkijos vyriausybė, atstovaujamos E. O'niecka-Tamecka,
- Slovėnijos vyriausybė, atstovaujamos M. Remic,
- Jungtinės Karalystės vyriausybė, atstovaujamos T. Harris, padedamos baristerio J. Stratford,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos G. Braun ir V. Kreuschitz,

susipažinęs su 2008 m. gegužės 22 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimas

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl EB 43, 48 ir 234 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą Bajoje (Vengrijoje) įsteigta bendrovei *Cartesio Oktató és Szolgáltató bt* (toliau – *Cartesio*) pateikus apeliacinį skundą dėl sprendimo atmesti jos pateiktą prašymą pakeisti žmonių registro duomenis apie jos į Italiją perkeltą buveiną.

Nacionalinė teisė

Civilinio proceso teis?

3 1952 m. ?statymo Nr. III d?l civilinio proceso kodekso (a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, toliau – Civilinio proceso kodeksas) 10 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Apeliacine tvarka bylas nagrin?ja:

<...>

b) apeliacin?s instancijos teismas – d?l apylink?s teism? ar Budapešto teismo išnagrin?t? byl? pateiktus apeliacinius skundus.“

4 Šio kodekso 155/A numatyta:

„1. Pagal Europos Bendrijos steigimo sutart? teismas gali Europos Bendrij? Teisingumo Teismo prašyti priimti prejudicin? sprendim?.

2. Kreiptis ? Teisingumo Teism? nusprendžiama priimant nutart? ir sustabdant bylos nagrin?jim?. <...>

3. Nutartis, kuria prašoma priimti prejudicin? sprendim?, gali b?ti skundžiama apeliacine tvarka. Nutartis, kuria atsisakoma prašyti priimti prejudicin? sprendim?, apeliacine tvarka negali b?ti skundžiama.

<...>“

5 Pagal šio kodekso 233 straipsnio 1 dal?:

„Jei ?statyme nenumatyta kitaip, pirmosios instancijos teismo sprendimus galima apsk?sti apeliacine tvarka. <...>“

6 Šio kodekso 233/A straipsnyje numatyta:

„Apeliaciniame procese priimta nutartis gali b?ti skundžiama apeliacine tvarka, jeigu pagal proced?rai pirmojoje instancijoje taikytinas normas galima pateikti apeliacin? skund? <...>.“

7 Civilinio proceso kodekso 249/A straipsnyje ?tvirtinta:

„Apeliacinio teismo priimta nutartis, kuria atsisakoma prašyti priimti prejudicin? sprendim? (155/A straipsnis) gali b?ti skundžiama apeliacine tvarka.“

8 Šio kodekso 270 straipsnis išd?styta taip:

„1. Jei nenumatyta kitaip, kasacinius skundus nagrin?ja *Legfels?bb Bíróság* (Aukš?iausiasis teismas), *mutatis mutandis* taikydamas bendras normas.

2. ?siteis?jusius sprendimus ir nutartis, kuriais užbaigiamas bylos nagrin?jimas, bet kuri šalis, tre?iasis asmuo arba suinteresuotas asmuo (d?l su juo susijusios sprendimo dalies) gali kasacine tvarka d?l teis?s pažeidimo sk?sti *Legfels?bb Bíróság*.

<...>“

9 Šio kodekso 270 straipsnyje ?tvirtinta:

„1. Kasacinis skundas negali būti paduotas:

a) dėl teisėjusi pirmosios instancijos teismo priimtų nutarimų, nebent statymas numato kitaip;

b) jei viena šalis nepasinaudojo teise paduoti apeliacinį skundą ir apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjus kitos šalies paduotą skundą, paliko galioti pirmosios instancijos teismo priimtą sprendimą;

<...>“

10 Pagal šio kodekso 273 straipsnio 3 dalį:

„Kasacinio skundo padavimas nesustabdo sprendimo vykdymo, tačiau, pateikus prašymą, išimtinėmis aplinkybėmis *Legfelsőbb Bíróság* gali sustabdyti sprendimo vykdymą. <...>“

Bendrovių teisė

11 1997 m. Statymo Nr. CXLIV dėl komercinių bendrovių (a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény) 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Šis statymas reglamentuoja komercinių bendrovių, kurių buveinė yra Vengrijoje, steigimą, struktūrą ir veiklą, bendrovių steigėjų ir narių (akcininkų) teises, pareigas ir atsakomybę bei bendrovių reorganizavimą, sujungimą ir atskyrimą <...> bei likvidavimą.“

12 Pagal šio Statymo 11 straipsnį:

„Bendrovių steigimo sutartyje (steigimo dokumentas, bendrovės statai) nurodyta:

a) komercinės bendrovės pavadinimas ir buveinė

<...>“

13 1997 m. Statymo Nr. CXLV dėlmonių registro, duomenų atskleidimo ir teisminės registravimo procedūros (a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény, toliau – monių registro statymas) 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Bendrovė yra komercinė organizacija <...> ar kitas komercinio pobūdžio juridinis asmuo <...>, kuris, nebent statyme ar Vyriausybės nutarime būtų numatyta kitaip, steigiamas nuo registravimo monių registre dienos komercinei veiklai siekiant pelno vykdyti <...>.“

14 Pagal šio Statymo 2 straipsnio 1 dalį:

„monių registre registruojami 1 straipsnyje išvardyti juridiniai asmenys, jei pagal statymą jų registravimas yra privalomas arba galimas.“

15 Šio Statymo 11 straipsnyje numatyta:

„1) monių registre monis registruoja apylinkės teismas ar Budapešto teismas, veikiantis kaip monių registro tvarkytojas<...>

2) <...> teismas, turintis jurisdikciją monės buveinės vietoje, turi teisę registruoti bendrovę ir atlikti bet kokią kitą šiame statyme numatytą procedūrą.

<...>“

16 Šio ?statymo 12 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Šiame ?statyme nurodyti su bendrovomis susiję duomenys registruojami ?moni? registre. Vis? bendrovi? atžvilgiu šis registras apima šiuos duomenis:

<...>

d) bendrov?s buvein? <...>“

17 Pagal ?moni? registro ?statymo 16 straipsnio 1 dal?:

„Bendrov?s buvein? <...> yra ten, kur yra jos centrin? administracija <...>“

18 Šio ?statymo 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Prašymas ?registruoti bendrov?s duomen? pakeitim? teismui registro tvarkytojui turi b?ti pateiktas per 30 dien? nuo pakeitimo, jei kitaip nenumatyta ?statyme. “

19 Šio ?statymo 34 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Kiekvienas bendrov?s buvein?s perk?limas ? viet?, priskiriam? kito teismo, veikian?io kaip ?moni? registro tvarkytojas, jurisdikcijai, turi b?ti ?registruojamas kaip duomen? pakeitimas ankstesn?s buvein?s vietos teisme. Šis turi išnagrin?ti prašym? d?l duomen? pakeitimo prieš perkeliant šį buvein? ir ?registruoja pakeitim?.“

Tarptautin? privatin? teis?

20 1979 m. ?statyminio dekreto Nr. 13 d?l tarptautin?s privatin?s teis?s (a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet) 18 straipsnyje nurodyta:

„1. Asmeniui taikoma teis? reglamentuoja juridinio asmens teisnum?, jo galimyb? užsiimti ekonomine veikla, su juo susijusias jo nari? teises ir teisinius santykius.

2. Juridiniam asmeniui taikoma valstyb?s, kurioje juridinis asmuo yra ?registruotas, teis?.

3. Jei juridinis asmuo buvo ?registruotas pagal keli? valstybi? ?statymus arba jei jo ?statuose nurodytos buvein?s valstyb?je n?ra reikalaujama registruotis <...>, jam bus taikoma jo ?statuose nurodytos buvein?s vietos teis?.

4. Jei pagal ?status juridinis asmuo neturi buvein?s arba turi kelias buveines ir pagal vienos iš valstybi? teis? jis neturi b?ti ?registruotas, jam taikoma valstyb?s, kurios teritorijoje yra jo centrin? administracija, teis?“.

Pagrindin? byla ir prejudiciniai klausimai

21 2004 m. geguž?s 20 d. *Cartesio „betéti társaság“* (komanditin? ?kin? bendrija) buvo ?steigta pagal Vengrijos teis?. Jos buvein? yra Bajorijoje (Vengrija). 2004 m. birželio 11 d. ji ?registruota ?moni? registre.

22 Joje konkre?i? pinig? sum? privalantis ?nešti ir tik už šį sum? atsakantis komanditorius bei už visas komanditin?s ?kin?s bendrijos prievolos atsakantis tikrasis narys yra du Vengrijoje gyvenantys šios valstyb?s pilie?iai. Bendrija veikt? vykdo žmogišk?j? ištekli?, sekretoriato, vertimo,

lavavimo ir profesinio ugdymo srityse.

23 2005 m. lapkričio 11 d. *Cartesio* Ba? Kišk?no apylink?s teisme (Bács?Kiskun Megyei Bíróság (Vengrija), veikian?iame kaip ?moni? registro tvarkytojas, (*Cégbíróság*) pateik? prašym? ?registruoti jos buvein? Galarat?je (Italija) ir atitinkamai pakeisti ?moni? registro duomenis apie buvein?.

24 Šis prašymas 2006 m. sausio 24 d. Sprendimu buvo atmestas remiantis tuo, kad pagal galiojan?i? Vengrijos teis? Vengrijoje ?steigta bendrovei neleidžiama perkelti buvein?s ? užsien? išsaugant bendrov?s, kuriai taikomi Vengrijos teis?s aktai, status?.

25 *Cartesio* d?l šio sprendimo Seged apeliaciniame teisme (Szegedi Ítéltábla) pateik? apeliacin? skund?.

26 Remdamasi 2005 m. gruodžio 13 d. Sprendimu *SEVIC Systems* (C?411/03, Rink. p. I?10805) *Cartesio* prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui tvirtino, kad tiek, kiek pagal Vengrijos ?statym? nevienodai vertinamos komercin?s bendrov?s, atsižvelgiant ? valstyb? nar?, kurioje yra j? buvein?, šis ?statymas prieštarauja EB 43 ir 48 straipsniams. Iš ši? straipsni? išplaukia, kad Vengrijos ?statymas negali Vengrijos bendrovei ?pareigoti steigti buvein? šioje šalyje.

27 *Cartesio* taip pat tvirtino, kad prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas šiuo atžvilgiu prival?jo pateikti prejudicin? klausim?, šis teismas yra nacionalinis teismas, kurio sprendimas pagal nacionalin? teis? negali b?ti toliau apskundžiamas teismine tvarka.

28 Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas pabr?žia, kad pagal Vengrijos teis? nei procesas teisme, veikian?iame kaip ?moni? registro tvarkytojas, nei teisme, apeliacine tvarka nagrin?jan?iame d?l pirmojo teismo priimto sprendimo pateikt? apeliacin? skund?, n?ra rungimosi procesas. Tod?l jis siekia sužinoti, ar j? EB 234 straipsnio prasme galima pripažinti „teismu“.

29 Teigiamai atsakius ? š? klausim?, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas taip pat mano, jog vis dar neaišku, ar EB 234 straipsnio tre?iosios pastraipos prasme j? reikia pripažinti teismu, kurio sprendimas pagal nacionalin? teis? negali b?ti toliau apskundžiamas teismine tvarka.

30 Šiuo atžvilgiu jis nurodo, kad nors pagal Vengrijos teis? jo apeliacine tvarka priimti sprendimai ?siteis?ja ir yra vykdytini, vis d?lto juos galima apsk?sti pateikus išimtin? ieškin?, t. y. kasacin? skund? *Legfels?bb Bíróság*.

31 Vis d?lto kadangi kasacinio skundo tikslas – užtikrinti teism? praktikos darn?, j? galima pateikti tik išimtiniais atvejais, o b?tent nustatant pagrind? priimtino s?lyg?, t. y. turi b?ti remiamasi teis?s pažeidimu.

32 Toliau prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas pažymi, kad nacionalin?je doktrinoje ir teism? praktikoje buvo keliama klausim? d?l Civilinio proceso kodekso 155/A ir 249/A straipsni? nuostat?, susijusi? su nutar?i? d?l prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicin? sprendim? apskundimo apeliacine tvarka, suderinamumo su EB 234 straipsniu.

33 Šiuo atžvilgiu prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas pažymi, kad d?l ši? nuostat? apeliacine tvarka byl? nagrin?jantis teismas gali sukliudyti pateikti prašym? priimti prejudicin? sprendim? nusprendusiam teismui kreiptis ? Teisingumo Teism?, nors šio teismo pateiktas Bendrijos teis?s nuostatos išaiškinimas reikalingas, kad b?t? išspr?sta pirmojo teismo nagrin?jama byla.

34 Kiek tai susij? su pagrindin?s bylos esme, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas, remdamasis 1998 m. rugs?jo 27 d. Sprendimu *Daily Mail ir General Trust* (81/87, Rink. p. 5483), pabr?žia, kad EB 43 ir 48 straipsniuose ?tvirtinta ?sisteigimo laisv? neapima valstyb?je nar?je ?steigtos ir joje ?registruotos bendrov?s teis?s perkelti savo centrin? administracij?, taigi ir pagrindin? verslo viet?, ? kit? valstyb? nar? kartu išsaugant juridinio asmens status? bei nacionalin? priklausomyb?, net jeigu kompetentingos valdžios institucijos tam ir prieštaraut?.

35 Vis d?lto prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo nuomone, š? princip? gal?jo pakeisti v?lesn? Teisingumo Teismo praktika.

36 Šiuo atžvilgiu šis teismas konkre?iai remdamasis 2004 m. spalio 5 d. Sprendimu *CaixaBank France* (C?442/02, Rink. p. I?8961, 11 ir 12 punktai) primena, kad pagal nusistov?jusį Teisingumo teismo praktik? bendrovi? ?sisteigimo laisv?s apribojimais laikomos visos priemon?s, kuriomis ši laisv? draudžiama, jai kliudoma arba d?l kuri? naudojimasis ja tampa mažiau patrauklus.

37 Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas taip pat pažymi, jog min?tame sprendime *SEVIC Systems* d?l teis?s Teisingumo Teismas nusprend?, kad EB 43 ir 48 straipsniai draudžia, kad b?t? apskritai atsisakyta valstyb?s nar?s ?moni? registre ?registruoti susijungim?, jei bendrov?s veikla nutraukiama jos nelikviduojant ir visas jos turtas perduodamas kitai bendrovei, kai vienos iš dviej? bendrovi? buvein? yra kitoje valstyb?je nar?je, nors laikantis tam tikr? s?lyg? toks ?registravimas galimas, kai abiej? susijungian?i? bendrovi? buvein? yra pirmojoje valstyb?je nar?je.

38 Be to, remiantis nusistov?jusia Teisingumo Teismo praktika, pagal nacionalin? teis? negalima nevienodai vertinti bendrovi? atsižvelgiant ? asmens, pateikusio prašym? ?registruoti ?moni? registre, pilietyb?.

39 Galiausiai prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas nurodo, kad 1985 m. liepos 25 d. Tarybos reglamente (EEB) Nr. 2137/85 d?l Europos ekonomini? interes? grupi? (EEIG) (OL OL 199, p. 1) ir 2001 m. spalio 8 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2157/2001 d?l Europos bendrov?s (SE) statuto (OL OL 294, p. 1) Bendrijos ?moni? formoms, ?tvirtintoms šiuose reglamentuose, numatytos lankstesn?s ir mažesnės s?naudas sukelian?ios nuostatos, pagal kurias buvein? ar padalin? leidžiama perkelti ? kita valstyb? nar? prieš tai netaikant likvidavimo proced?ros.

40 Tokiomis aplinkyb?mis *Szegedi Ítél?tábla*, manydamas, kad norint priimti sprendim? šioje byloje yra b?tinas Bendrijos teis?s išaiškinimas, nusprend? sustabdyti bylos nagrin?jim? ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar apeliacin?s instancijos teismas, turintis priimti sprendim? d?l apeliacinio skundo, kuriuo skundžiamas kaip ?moni? registro tvarkytojo (*cégbíróság*) veikian?io teismo sprendimas byloje d?l registro duomen? pakeitimo, turi teis? pateikti prašym? priimti prejudicin? sprendim? pagal (EB) 234 straipsn?, nors nei pastarojo teismo sprendimo pri?mimo procesas, nei apeliacinis procesas n?ra rungimosi procesas?

2. Jei apeliacinės instancijos teismas laikomas „teismu, turinčiu teisę pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą“ pagal (EB) 234 straipsnį, ar jį reikia laikyti galutinės instancijos teismu, pagal šį straipsnį privalančiu Europos Bendrijų Teisingumo Teismui pateikti klausimą dėl Bendrijos teisės aiškinimo?

3. Ar iš (EB) 234 straipsnio tiesiogiai išplaukiančių Vengrijos teismo teisę pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą riboja ar gali riboti nacionalinės teisės norma, pagal kurią leidžiama pateikti apeliacinį skundą nacionalinės teisės prasme dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, jei būtų nagrinėjantis apeliacinės instancijos teismas gali šią nutartį pakeisti, nuspręsti neteikti šio prašymo ir nurodyti jį priimti teismui atnaujinti sustabdytą bylą?

4. a) Ar padėtis, kai Vengrijoje steigta ir įmonių registre registruota bendrovė siekia perkelti savo buveinę į kitą Europos Sąjungos valstybę narę, reglamentuoja Europos Sąjungos teisė, ar, nesant teisės akto suderinimo, jai išimtinai taikoma nacionalinė teisė?

b) Ar Vengrijos bendrovė gali prašyti perkelti buveinę į kitą Europos Sąjungos valstybę narę tiesiogiai remdamasi Bendrijos teise ((EB) 43 ir 48 straipsniais)? Jei taip, ar kilmės arba priimančioji valstybė narė gali nustatyti tokiam perkėlimui kokias nors sąlygas ar procedūras?

c) Ar (EB) 43 ir 48 straipsniai gali būti aiškinami taip, kad Bendrijos teisė draudžia nacionalinės teisės normas arba praktiką, pagal kurias savo teisėmis besinaudojančios komercinės bendrovės vertinamos nevienodai, atsižvelgiant į tai, kurioje valstybėje narėje yra jų buveinė?

d) Ar (EB) 43 ir 48 straipsniai gali būti aiškinami taip, kad su Bendrijos teise nesuderinamos nacionalinės teisės normos arba praktika, pagal kurias (atitinkamos valstybės narės) bendrovei trukdoma perkelti savo buveinę į kitą <...> valstybę narę?“

Dėl prašymo atnaujinti žodinį proceso dalį

41 2008 m. rugsėjo 9 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu Airija paprašė Teisingumo Teismo priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo pagal Procedūros reglamento 61 straipsnį, kiek tai susiję su ketvirtuoju prejudiciniu klausimu.

42 Grįsdama savo prašymą Airija nurodo, kad, priešingai nei generalinis advokatas tvirtino savo išvadoje, nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą negalima suprasti taip, jog ketvirtasis klausimas susijęs su bendrovės buveinės, pagal Vengrijos teisę apibrėžtos kaip centrinė administracija, taigi realios buveinės, perkėlimu.

43 Airijos manymu, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą vertimo į anglų kalbą matyti, kad šis klausimas susijęs su registruotos buveinės perkėlimu.

44 Be to, Airija tvirtina, kad viena iš faktinių prielaidų, kuria grindžiama generalinio advokato analizė, yra neteisinga.

45 Vis dėlto Airija mano, kad jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų remtis ta pačia prielaida, jis turėtų atnaujinti žodinį proceso dalį, suteikdamas suinteresuotosioms šalims galimybę, atsižvelgiant į šią prielaidą, pateikti pastabas šiame procese.

46 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad Teisingumo Teismas gali savo nuožiūra, generalinio advokato pasiūlymu arba šalių prašymu priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo pagal Procedūros reglamento 61 straipsnį, jei jis mano, kad nepakanka informacijos arba byla turi būti nagrinėjama remiantis argumentu, dėl kurio šalys nepareikš savo nuomonį?

(žr. 2008 m. birželio 26 d. Sprendimo *Burda*, C-284/06, Rink. p. I-0000, 37 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

47 Šiuo klausimu visų pirma, reikia pripažinti, kad, kaip matyti iš visos nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ketvirtasis klausimas susijęs ne su pagrindinėje byloje aptariamose bendrijos registruotos buveinės, o su realios buveinės perkėlimu.

48 Todėl, kaip nurodyta nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, iš Vengrijos teisės aktų dėl žmonių registravimo matyti, kad pagal šiuos teisės aktus bendrovės buveinė apibrėžiama kaip vieta, kur yra jos centrinė administracija.

49 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinės bylos aplinkybes prilygino minėtos bylos *Daily Mail ir General Trust* aplinkyboms, kurias jis apibūdino taip: pagal valstybės narės teisės aktus steigta ir šioje valstybėje registruota bendrovė norėjo savo centrinę administraciją, taigi pagrindinę buveinę, perkelti į kitą valstybės narę išsaugodama juridinio asmens statusą ir pirminę nacionalinę priklausomybę, nors tam prieštaravo kompetentingos valdžios institucijos. Konkrečiai jis klausia, ar minėtame sprendime tvirtinto principo, kad EB 43 ir 48 straipsniais bendrovėms nesuteikiama teisė perkelti centrinę administraciją išsaugant juridinio asmens statusą, suteikiamą pagal valstybės, kurioje buvo steigta bendrovė, teisę, nepakeičiant valdžios Teisingumo Teismo praktika.

50 Antra, Teisingumo Teismas Airiją ir kitas suinteresuotąsias šalis ragino išreiškiant savo nuomonę žodžiu sutelkti dėmesį į pagrindinėje byloje iškeltą problemą, susijusią su atitinkamos bendrovės realios buveinės, t. y. vietos, kurioje yra jos centrinė administracija, perkėlimu į kitą valstybės narę.

51 Nors to nepaisydama ir dėstydamą savo nuomonę Airija daugiausia dėmesio skyrė prielaidai, kad ši byla susijusi su bendrovės registruotos buveinės perkėlimu, ji taip pat, nors ir glaustai, pateikė savo poziciją dėl prielaidos, kad pagrindinė byla susijusi su bendrovės realios buveinės perkėlimu; ši poziciją ji pakartojo pateiktame prašyme atnaujinti žodinį proceso dalį.

52 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, nusprendė, kad jis turi visą reikalingą informaciją, jog atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktus klausimus, ir kad byla neturi būti sprendžiama remiantis argumentu, kuris nebuvo šalių ginčo dalykas.

53 Todėl nereikia priimti nutarties dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo.

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl pirmojo klausimo

54 Šiuo Teisingumo Teismui patektu klausimu iš esmės siekiama sužinoti, ar toks kaip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėjantis apeliacinį skundą, pateiktą dėl teismo, veikiančio kaip žmonių registro tvarkytojas, sprendimo atmesti prašymą pakeisti žmonių registro duomenis, turi būti pripažintas teismu, turinčiu teisę pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį, nepaisant to, kad nei minėtas teismo sprendimas, nei procesas apeliacinės instancijos teisme dėl apeliacinio skundo, pateikto dėl šio sprendimo, nesusiję su rungimosi procesu.

55 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog tam, kad atsakyti į tik su Bendrijos teise susijusį klausimą, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija yra „teismas“ EB 234 straipsnio prasme, Teisingumo Teismas

atsižvelgia ? visas aplinkybes, t. y. ar institucija ?steigta teis?tai, ar ji nuolatin?, ar jos jurisdikcija yra privaloma, ar joje vykstantis procesas n?ra rungimosi procesas, ar ji taiko teis?s aktus ir ar yra nepriklausoma (žr. b?tent 2006 m. balandžio 27 d. Sprendimo *Standesamt Stadt Niebüll*, C?96/04, Rink. p. I?3561, 12 straipsn? ir jame nurodyt? teism? praktik?).

56 Vis d?lto pagal EB 234 straipsn? kreipimasis ? Teisingumo Teism? nepriklauso nuo to, kad procesas, per kur? nacionalinis teismas pateikia prejudicin? klausim?, grindžiamas ne rungimosi procesu. Atvirkš?iai, iš šio straipsnio išplaukia, kad nacionaliniai teismai gali kreiptis ? Teisingumo Teism?, tik jei jie nagrin?ja gin?? ir pagal nustatyt? proced?r? turi priimti teisminio pob?džio sprendim? (šiuo klausimu žr. 2002 m. sausio 15 d. Sprendimo *Lutz ir kt.* C?182/00, Rink. p. I?547, 13 punkt? ir jame nurodyt? teism? praktik?).

57 Taigi, kai teismas, veikiantis kaip ?moni? registro tvarkytojas, veikia kaip administracin? valdžios institucija, kartu netur?damas nagrin?ti gin?o, jis negali b?ti laikomas atliekan?iu teismin? funkcij?. Taip yra, pavyzdžiui, tuo atveju, kai jis priima sprendim? d?l prašymo ?registruoti bendrov? ?moni? registre vadovaudamasis proced?ra, kuria nesiekama panaikinti akto, tariamai pažeidžian?io pareišk?jo teises (šiuo klausimu žr. min?to sprendimo *Lutz ir kt.* 14 punkt? ir jame nurodyt? teism? praktik?).

58 Atvirkš?iai, apeliacine tvarka nagrin?damas d?l žemesn?s grandies teismo, veikian?io kaip ?moni? registro tvarkytojas, priimto sprendimo, kuriuo atsisakyta patenkinti prašym? ?registruoti, pateikt? apeliacin? skund? siekiant panaikinti š? tariamai pareišk?jo teises pažeidžiant? sprendim?, teismas nagrin?ja gin?? ir vykdo teismin? funkcij?.

59 Tod?l tokiu atveju apeliacine tvarka sprendim? priimantis teismas turi b?ti pripažintas teismu EB 234 straipsnio prasme, turin?iu teis? pateikti Teisingumo Teismui prejudicin? klausim? (kaip pavyzd? žr. 2003 m. geguž?s 15 d. Sprendim? *Salzmann*, C?300/01, Rink. p. I?4899; min?t? sprendim? *SEVIC Systems* ir 2007 m. spalio 11 d. Sprendim? *Möllendorf ir kt.* C?117/06, Rink. p. I?8361).

60 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindin?je byloje prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikt?s teismas apeliacine tvarka nagrin?ja apeliacin? skund? d?l žemesn?s grandies teismo, veikian?io kaip ?moni? registro tvarkytojas, priimto sprendimo, kuriuo atsisakyta patenkinti bendrov?s prašym? ?registruoti jos buvein?s perk?lim? ?moni? registre ir pakeisti šio registro duomenis, panaikinimo.

61 Taigi pagrindin?je byloje prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikt?s teismas nagrin?ja byl? ir vykdo teismin? funkcij?, nepaisydamas to, kad procesas šiame teisme n?ra rungimosi procesas.

62 Tod?l, atsižvelgus ? 55 ir 56 punktuose min?t? Teisingumo Teismo praktik?, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikus? teism? EB 234 straipsnio prasme reikia pripažinti „teismu“.

63 Atsižvelgus ? visa, kas išd?styta, ? pirm?j? pateikt? klausim? reikia atsakyti taip, kad toks kaip prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikt?s teismas, nagrin?jantis apeliacin? skund?, pateikt? d?l teismo, veikian?io kaip ?moni? registro tvarkytojas, sprendimo atmesti prašym? pakeisti ?moni? registro duomenis, turi b?ti pripažintas teismu, turin?iu teis? pateikti prašym? priimti prejudicin? sprendim? pagal EB 234 straipsn?, nepaisant to, kad nei min?tas teismo sprendimas, nei procesas apeliacin?s instancijos teisme d?l apeliacinio skundo, pateikto d?l šio sprendimo, nesusij? su rungimosi procesu.

D?l antrojo klausimo

64 Šiuo Teisingumo Teismui patektu klausimu iš esmės siekiama sužinoti, ar toks kaip prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateiktas teismas, kurio sprendimus, priimtus nagrinėjant tokią kaip pagrindinę bylą, galima apskųsti kasacine tvarka, turi būti pripažintas teismu, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę toliau negali būti apskundžiami teismine tvarka EB 234 straipsnio trečiosios pastraipos prasme.

Dėl priimtumo

65 Europos Bendrijų Komisija teigia, kad šis klausimas yra nepriimtinas, nes jis akivaizdžiai nesvarbus tam, kad būtų išnagrinėta pagrindinė byla, nes prašymas priimti prejudicinį sprendimą jau yra pateiktas Teisingumo Teismui, taigi nėra reikalo kelti klausimą, ar buvo privalu jį kreiptis.

66 Šis prieštaravimas reikia atmesti.

67 Pagal nusistovėjusį Teisingumo Teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Bendrijos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Bendrijos teisę yra visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema yra hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinoma faktinė aplinkybė ar teisinis pagrindas, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (šiuo klausimu žr. 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *van der Weerd ir kt.* C-222/05–C-225/05, Rink. p. I-4233, 22 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

68 Kaip jau buvo minėta 27 punkte, *Cartesio* tvirtino, kad prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateiktas teismas privalo jo pateikti prejudicinį klausimą Teisingumo Teismui, nes jis turėjo būti pripažintas teismu, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę toliau negali būti apskundžiami teismine tvarka EB 234 straipsnio trečiosios pastraipos prasme.

69 Kadangi prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui dėl šio pagrindo iškilo abejonė, jis nusprendė šiuo atžvilgiu pateikti Teisingumo Teismui klausimą.

70 Reikalavimas, kad nacionalinis teismas visų pirma pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą tik dėl vienintelio klausimo, t. y. ar šis teismas yra teismas EB 234 straipsnio trečiosios pastraipos prasme, ir tik po to galėtų suformuluoti klausimus dėl Bendrijos teisės nuostatų, susijusių su jo nagrinėjamos bylos esme, vėliau pateikdamas antrąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, prieštarautų bendradarbiavimo esmei, kuria grindžiami nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo santykiai, ir proceso ekonomijos reikalavimams.

71 Be to, Teisingumo Teismas jau yra atsakęs į klausimą apie prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikto teismo požymius EB 234 straipsnio trečiosios pastraipos prasme esant panašioms aplinkybėms, kuriomis pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nekeldamas klausimo dėl priimtumo (2002 m. birželio 4 d. Sprendimas *Lyckeskog*, C-99/00, Rink. p. I-4839).

72 Tokiomis aplinkybėmis neatrodo, jog prašomas Bendrijos teisės išaiškinimas nebūtų susijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, arba tai bent jau nėra akivaizdu.

73 Todėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą svarbumo prezumpcija, kiek ji susijusi su šiuo prejudiciniu klausimu, negali būti paneigta Komisijai pareiškus prieštaravimą (žr. būtų minėto sprendimo *van der Weerd ir kt.* 22 ir 23 punktus).

74 Iš to išplaukia, kad antrasis prejudicinis klausimas yra priimtinas.

D?l esm?s

75 Taigi šis klausimas pateiktas siekiant sužinoti, ar prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas pagal EB 234 straipsnio tre?i?j? pastraip? turi b?ti pripažintas „teismu, kurio sprendimas pagal nacionalin? teis? negali b?ti toliau apskundžiamas teismine tvarka“. Iš nutarties d?l prašymo priimti prejudicin? sprendim? matyti, kad šis klausimas pateiktas atsižvelgus ? tai, kad nors, kaip nurodyta 30 ir 31 punktuose, pagal Vengrijos teis? šio teismo sprendimai gali b?ti apsk?sti pateikus išimtin? ieškin?, t. y. kasacin? skund? *Legfels?bb Bíróság*, tokio kasacinio skundo tikslas – užtikrinti teism? praktikos darn?, tod?l galimyb? pareikšti tok? kasacin? skund? yra ribojama, be kita ko, pagrind? priimtinum? s?lyga, susijusia su pareiga remtis teis?s pažeidimu, ir ? tai, kad, kaip taip pat nurodyta nutartyje d?l prašymo priimti prejudicin? sprendim?, pagal Vengrijos teis? kasaciniu skundu iš principo nesustabdomas apeliacine tvarka priimto sprendimo vykdymas.

76 Teisingumo Teismas jau yra nusprend?s, kad nacionalinio apeliacinio teismo sprendimai, kuriuos šalis gali apsk?sti Aukš?iausiajame teisme, EB 234 straipsnio prasme n?ra „teismo, kurio sprendimas pagal nacionalin? teis? negali b?ti toliau apskundžiamas teismine tvarka“, priimti sprendimai. Tai, kad toki? kasacin? skund? nagrin?jimui iš esm?s nustatyta s?lyga, jog Aukš?iausiasis teismas turi priimti pirmin? deklaracij? d?l priimtinum?, nereiškia, jog iš šali? atimama teis? gynimo priemon? (min?to sprendimo *Lyckeskog* 16 punktas).

77 Tai ypa? pasakytina apie toki? procesin? sistem?, ? kuri? atsižvelgiant turi b?ti išnagrin?ta pagrindin? byla, nes joje n?ra nuostatos, jog Aukš?iausiasis teismas turi priimti pirmin? deklaracij? d?l kasacinio skundo priimtumo, o tik nustatyti apribojimai, be kita ko, d?l pagrind?, kuriais galima remtis šiame teisme ir kurie turi b?ti grindžiami teis?s pažeidimu, pob?džio.

78 Tokie apribojimai ir tai, jog pateikus kasacin? skund? *Legfels?bb Bíróság* sprendimo vykdymas nesustabdomas, nereiškia, kad iš bylos, kuri? nagrin?ja teismas, kurio sprendimus galima apsk?sti pateikus kasacin? skund?, šali? atimama teis? veiksmingai pasinaudoti teise pateikti kasacin? skund? d?l paskutine instancija byl? kaip pagrindin?je byloje nagrin?jamas gin?as nagrin?jan?io teismo priimto sprendimo. Tod?l šie nustatyti apribojimai ir vykdymo sustabdymo nebuvimas nereiškia, jog d?l to š? teism? reik?t? pripažinti teismu, kurio sprendimas pagal nacionalin? teis? negali b?ti toliau apskundžiamas teismine tvarka.

79 Atsižvelgus ? visa, kas išd?styta, ? antr?j? pateikt? klausim? reikia atsakyti taip, kad tokio kaip prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo, kurio sprendimus, priimtus tokioje byloje kaip pagrindin?, galima apsk?sti pateikus kasacin? skund?, negalima pripažinti teismu, kurio sprendimas pagal nacionalin? teis? negali b?ti toliau apskundžiamas teismine tvarka EB 234 straipsnio tre?iosios pastraipos prasme.

D?l tre?iojo klausimo

D?l priimtumo

80 Airija tvirtina, kad šis klausimas yra hipotetinis, taigi nepriimtinas, nes d?l nutarties d?l prašymo pateikti prejudicin? klausim? nebuvo pateiktas joks apeliacinis skundas, tod?l atsakymas ? š? klausim? nebus naudingas prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui.

81 Komisija ragina Teisingumo Teism? pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo d?l šio hipotetinio klausimo, nes nutartis d?l prašymo pateikti prejudicin? klausim? yra ?siteis?jusi ir

pasiek? Teisingumo Teism?.

82 Ši? prieštaravim? negalima patenkinti.

83 Kaip buvo nurodyta 67 punkte, prašym? priimti prejudicin? sprendim? svarbos prezumpcija esant tam tikroms aplinkyb?ms gali b?ti paneigta, kai Teisingumo Teismas pripaž?sta, jog problema yra hipotetinė?.

84 Airija ir Komisija tvirtina, kad šis klausimas, susij?s su galima nacionalin?s teis?s norm?, reglamentuojan?i? sprendimo d?l prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicin? sprendim? apskundim? apeliacine tvarka, neatitiktimi EB 234 straipsnio antrajai pastraipai, yra hipotetinis, nes šiuo atveju nutartis d?l prašymo priimti prejudicin? sprendim? nebuvo apsk?sta apeliacine tvarka ir ?siteis?jo.

85 Vis d?lto nei iš šios nutarties, nei iš Teisingumo Teismui perduotos bylos medžiagos negalima daryti išvados, kad jis nebuvo apsk?stas apeliacine tvarka ar kad to jau nebegalima padaryti.

86 Atsižvelgus ? 67 punkte min?t? Teisingumo Teismo praktik?, esant tokiai netikrumo situacijai, kai atsakomyb? už teisinio ir faktinio pagrindo, kuriuo remiantis pateiktas prejudicinis klausimas, apibr?žim? ir tikslum? tenka nacionaliniam teismui, šio prejudicinio klausimo svarbumo prezumpcija yra nepaneigta.

87 Iš to išplaukia, kad tre?iasis prejudicinis klausimas yra priimtinas.

D?l esm?s

88 EB 234 straipsniu nacionaliniams teismams suteikiama teis?, o prireikus jie ?pareigojami pateikti prašym? priimti prejudicin? sprendim?, kai teismas savo nuoži?ra ar atsižvelgdamas ? šalies prašym? mano, jog gin?o esm? susijusi su šio straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytu klausimu. Iš to išplaukia, kad nacionaliniai teismai didžiausi? diskrecij? kreiptis ? Teisingumo Teism? turi tuomet, kai nusprendžia, jog j? nagrin?jama byla kelia klausim? d?l Bendrijos teis?s aiškinimo ar galiojimo, o d?l to jie turi priimti sprendim? (1974 m. sausio 16 d. Sprendimo *Rheinmühlen-Düsseldorf*, 166/73, Rink. p. 33, 3 punktas).

89 Iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat matyti, kad kalbant apie teism?, kurio sprendimus galima apsk?sti naudojantis nacionalin?je teis?je numatytomis teisi? gynimo priemon?mis, EB 234 straipsnyje nenumatytas draudimas, jog tam, kad b?t? apsk?stas teismo, kuris kreip?si ? Teisingumo Teism? pateikdamas prejudicinius klausimus, sprendimas, tur?t? b?ti taikomos ?prastin?s nacionalin?je teis?je numatytos teisi? gynimo priemon?s. Vis d?lto vadovaudamasis teisinio aiškumo ir saugumo principais Teisingumo Teismas turi laikytis nutarties d?l prašymo priimti prejudicin? sprendim?, kuri sukelia pasekmi?, jei nebuvo atšaukta (1974 m. vasario 12 d. Sprendimo *Rheinmühlen-Düsseldorf*, 146/73, Rink. p. 139, 3 punktas).

90 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprend?s, kad EB 234 straipsnyje numatyta sistema yra skirta vienodam Bendrijos teis?s aiškinimui valstyb?se nar?se užtikrinti ir numato tiesiogin? Teisingumo Teismo ir nacionalin? teism? bendradarbiavim?, kuris nepriklauso nuo šal? valios (žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kempter*, C?2/06, Rink. p. I?0000, 41 punkt?).

91 Iš ties? prejudicinis klausimas yra dviej? teism? dialogas, kuri prad?jimas visiškai priklauso nuo to, ar nacionalinis teismas nuspr?s, kad prašymas priimti prejudicin? sprendim? yra tinkamas ir b?tinas (min?to sprendimo *Kempter* 42 punktas).

92 Šiuo atveju iš prašymo priimti prejudicin? sprendim? matyti, kad pagal Vengrijos teis? d?l

nutarties dėl prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą galima pateikti atskirą apeliacinį skundą, tačiau visa pagrindinė bylos medžiaga lieka šiame nutartyje priimusiame teisme, o bylos nagrinėjimas sustabdomas, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą. Taigi pagal Vengrijos teisės apeliacinis teismas gali pakeisti nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, jį atsiimti ir pareigoti pirmosios instancijos teismą tęsti sustabdyto proceso pagal vidaus teisės nagrinėjimą.

93 Kaip matyti iš 88 ir 89 punktuose minėtos Teisingumo Teismo praktikos, kalbant apie teismą, kurio sprendimus galima apskųsti naudojantis nacionalinėje teisėje numatytais teisių gynimo priemonėmis, EB 234 straipsnis nedraudžia, jog teismo, kuris kreipiasi į Teisingumo Teismą pateikdamas prejudicinius klausimus, sprendimui apskųsti būtų taikomos prastos nacionalinėje teisėje numatytos teisių gynimo priemonės. Vis dėlto dėl naudojimosi tokia teisių gynimo priemone negalima riboti šio teismo pagal EB 234 straipsnį suteikiamos kompetencijos kreiptis į Teisingumo Teismą, nusprendus, jog nagrinėjama byla kelia klausimą dėl Bendrijos teisės aiškinimo ar galiojimo, o dėl to reikia, jog pastarasis priimtų sprendimą.

94 Be to, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad esant tokiai situacijai, kai būtų pirmosios instancijos teismas nagrinėja antrą kartą po to, kai jo priimtų sprendimą panaikino apeliacinės instancijos teismas, šiam pirmosios instancijos teismui turi būti suteikta galimybė kreiptis į Teisingumo Teismą pagal EB 234 straipsnį, nepaisant to, ar egzistuoja vidaus teisės norma, pagal kurią žemesnės grandies teismui yra privalomas aukštesniosios grandies teismo vertinimas teisės klausimais (minėtas 1974 m. vasario 12 d. Sprendimas *Rheinmühlen/Düsseldorf*).

95 Taigi taikant nacionalinės teisės normas, susijusias su teise pateikti apeliacinį skundą dėl nutarties, kuria prašoma priimti prejudicinį sprendimą, kurioms būtų dinga tai, jog visa pagrindinė byla paliekama nagrinėti šiame nutartyje priimusiame teisme, o riboto apeliacinio skundo dalykas yra tik nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pirmosios instancijos teismo savarankiškai kompetencijai kreiptis į Teisingumo Teismą pagal EB 234 straipsnį kiltų pavojus, jeigu apeliacinės instancijos teismas, pakeisdamas nutartį prašyti priimti prejudicinį sprendimą, jį panaikindamas ir šiame nutartyje priimtą teismą pareigodamas tęsti sustabdytą procesą, galėtų sukliudyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pasinaudoti Sutartimi garantuojama teise kreiptis į Teisingumo Teismą.

96 Iš tiesų pagal EB 234 straipsnį prejudicinio klausimo svarbos ir reikalingumo vertinimas iš principo priskiriamas tik nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimusių teismo atsakomybei su sąlyga, kad Teisingumo Teismas atlieka ribotą vertinimą pagal 67 punkte nurodytą praktiką. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi padaryti išvadas dėl sprendimo, kuris buvo priimtas apeliacine tvarka apskundus jo nutartį prašyti priimti prejudicinį sprendimą, o būtų nuspręsti – ar reikia palaikyti savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jį pakeisti ar atsiimti.

97 Iš to išplaukia, kad esant tokiai situacijai, kokia nagrinėjama pagrindinė byloje, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisinio aiškumo ir saugumo interesais, privalo laikytis nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kuri sukelia pasekmių, jei ji nebuvo atšaukta ar pakeista jį priimusių teismo, nes tik pastarasis teismas gali priimti sprendimą dėl tokio atšaukimo ar pakeitimo.

98 Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, trečiojo pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad nacionalinės teisės normos, susijusios su teise pateikti apeliacinį skundą dėl nutarties, kuria prašoma priimti prejudicinį sprendimą, kurioms būtų dinga tai, jog visa pagrindinė byla paliekama nagrinėti šiame nutartyje priimusiame teisme, o riboto apeliacinio skundo dalykas yra tik nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, atveju EB 234 straipsnio antrąjį pastraipį reikia aiškinti taip, jog taikant šias normas, kurios apeliacinės instancijos teismui leidžia pakeisti nutartį dėl

prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą, jį panaikinti ir šį nutartį priimti? teismas pareigoti sustabdyti procesą tįsti pagal vidaus teisę, nekyla abejonė dėl to, jog pagal minėtą Sutarties nuostatą bet kuris nacionalinis teismas turi kompetenciją priimti nutartį dėl prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą.

Dėl ketvirtojo klausimo

99 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar EB 43 ir 48 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos remiantis šios valstybės narės nacionaline teise steigta bendrovei trukdoma perkelti savo buveiną į kitą valstybę narę išsaugant bendrovės, kuriai taikomi steigimo valstybės narės teisės aktai, statusą.

100 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal Vengrijos teisės aktus steigta bendrovė *Cartesio*, steigdama savo buveiną įkūrusi Vengrijoje, perkėlė savo buveiną į Italiją, bet nori išsaugoti bendrovės, kuriai taikoma Vengrijos teisė, statusą.

101 Pagal Vengrijos registro įstatymą bendrovės buveiną yra ten, kur yra jos centrinė administracija.

102 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad *Cartesio* pateiktą prašymą registruoti Vengrijos registre jos buveiną pakeitimą teismas, veikiantis kaip Vengrijos registro tvarkytojas, atmetė tuo pagrindu, kad pagal Vengrijos teisę neleidžiama pagal Vengrijos teisę steigta bendrovei perkelti buveiną į užsienio valstybę, kaip tai apibrėžta įstatyme, taikyti jos statusą reglamentuojančią Vengrijos teisės aktą.

103 Toks perkėlimas reikalauja, kad bendrovė visą pirmą nutrauktų savo veiklą, o po to įsisteigtų iš naujo pagal tos valstybės, kurios teritorijoje jis ketina steigti savo naują buveiną, teisę.

104 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas priminė minėto sprendimo *Daily Mail ir General Trust* 19 punktą, kuriame nurodyta, kad pagal nacionalinę teisę steigiamą bendrovę egzistuoja tik dėl nacionalinės teisės aktų, kuriuose apibrėžiamas bendrovių steigimasis ir veikla.

105 Minėto sprendimo 20 punkte Teisingumo Teismas pažymėjo, kad valstybių narių teisės aktai, kiek jie susiję su steigiant bendrovę nustatyti sąsajos su nacionaline teritorija reikalavimu, ir pagal šiuos teisės aktus steigta bendrovei suteikta galimybė vėl pakeisti šią sąsają labai skiriasi. Pagal tam tikrų valstybių narių teisės aktus reikalaujama, kad ne tik bendrovės registruota buveiną, bet ir realią buveiną, t. y. jos centrinę administraciją, būtų atitinkamos valstybės narės teritorijoje, o dėl to perkeltus centrinę administraciją už šios teritorijos ribų bendrovė būtų likviduojama ir pagal bendrovių teisę kiltų visos likvidavimo pasekmės. Pagal kitų valstybių narių teisės aktus pripažįstama bendrovės teisę perkelti centrinę administraciją į užsienio valstybę, tačiau nustatomi tam tikri šios teisės apribojimai bei, nelygu valstybė narė, skiriasi dėl perkėlimo kylančių teisinės pasekmės.

106 Be to, šio sprendimo 21 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad EEB sutartyje atsižvelgta į tokius nacionalinės teisės aktų skirtumus. Šios sutarties 58 straipsnyje (po pakeitimo EB 58 straipsnis, o dabar – EB 48 straipsnis) apibrėžiant įsisteigimo laisvę galinčias pasinaudoti bendroves, registruota buveiną, centrinę administraciją ir pagrindinę verslo vietą, kaip sąsajos veiksniai, buvo pripažinti vienodai svarbiais.

107 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendime *Überseering* C-208/00 (Rink. p. I-9919, 70 punktas) Teisingumo Teismas patvirtino šiuos argumentus ir padarė išvadą, jog į klausimą, ar pagal

valstybės narės teisės aktus steigtai bendrovei suteikta galimybė perkelti registruotą ar faktinį buveiną? kitą valstybę narę išsaugant steigimo valstybėje narėje gyto juridinio asmens statusą, atsako ir prireikus šio perkėlimo tvarką nustato šios bendrovės steigimo valstybės nacionalinės teisės aktai. Remdamasis tuo jis padarė išvadą, kad valstybė narė pagal jos teisę steigtai atitinkamai bendrovei, siekiantiai išsaugoti pagal šios valstybės narės teisę pripažįstamą juridinio asmens statusą, turi teisę nustatyti faktinės jos buveinės perkėlimo už šios valstybės teritorijos ribų apribojimus.

108 Be to, reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas tokią pačią išvadą padarė ir remdamasis EEB sutarties 58 straipsnio tekstu. Iš tiesų šiame EEB sutarties straipsnyje apibrėžiant sisteminio laisvę galinčias pasinaudoti bendrovės nacionalinės teisės aktų skirtumai, kurie susiję su sąsajos reikalavimu, nustatytu bendrovoms, kurioms taikomi šie teisės aktai, su pagal valstybės narės nacionalinę teisę steigtos bendrovės registruotos ar realios buveinės perkėlimo galimybę bei prireikus su šio perkėlimo tvarka, buvo vertinami kaip kliūtis, kurios nepanaikino sisteminio teisės reglamentuojančios normos, bet kurią stengiamasi panaikinti priimant teisės aktus ar konvencijas, kurie ateityje bus gyvendinami (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Daily Mail ir General Trust* 21–23 punktus ir minėto sprendimo *Überseering* 69 punktą).

109 Todėl kadangi Bendrijos teisėje nėra vienodo sisteminio laisvę galinčių pasinaudoti bendrovių apibrėžimo ir pagal EB 48 straipsnį bendrovei taikytina nacionalinė teisė nustatoma remiantis vien sąsajos kriterijumi, klausimas, ar EB 43 straipsnis taikytinas bendrovei, kuri remiasi pagrindine šiame straipsnyje tvirtinta laisve, kaip ir klausimas, ar fizinis asmuo yra valstybės narės pilietis ir šiuo pagrindu gali naudotis šia laisve, yra preliminarus, kurį pagal galiojančią Bendrijos teisę galima atsakyti tik vadovaujantis nacionaline teise. Todėl tik patikrinus, ar ši bendrovė iš tiesų naudojasi sisteminio laisvę laikydamosi EB 48 straipsnyje nustatytą sąlygą, galima kelti klausimą, ar bendrovei netaikomi šios laisvės apribojimai EB 43 straipsnio prasme.

110 Taigi valstybė narė turi teisę apibrėžti ir sąsajos kriterijų, kurio reikalaujama siekiant pripažinti, jog bendrovė steigta pagal nacionalinę teisę, o tuo remdamasi ji gali pasinaudoti sisteminio laisve, ir tokiam statusui išsaugoti nustatytus reikalavimus. Tokia teisė apima galimybę valstybei narei neleisti, jog bendrovė, kuriai taikoma jos teisė, tokį statusą išsaugotų, kai reorganizuodamasi kitą valstybę narę ketina perkelti savo buveiną, nes tokiu būdu nutraukiama steigimosi valstybės narės nacionalinėje teisėje numatyta sąsaja.

111 Vis dėlto pagal valstybės narės teisę steigtos bendrovės buveinės perkėlimo kitą valstybę narę atvejį, nepakeičiant taikytinos teisės, reiktų atskirti nuo atvejo, kai bendrovė, kuriai taikomi vienos valstybės narės teisės aktai, perkeliama kitą valstybę narę pakeičiant taikytiną teisę, nes bendrovė virsta bendrove, kuriai taikoma persikėlimo valstybės narės teisė, forma.

112 Iš tiesų pastaruoju atveju 110 punkte minėta teisė visiškai nereiškia, kad nacionalinės teisės aktai bendrovei steigimo ir likvidavimo srityje atsižvelgiant į EB sutarties nuostatas dėl sisteminio laisvės turi imunitetą, o būtų negalima pateisinti to, jog steigimo valstybė narė, pareigodama bendrovę likviduoti, kliudytų jai virsti bendrove, kuriai taikomi kitos valstybės narės nacionalinės teisės aktai, jeigu tai leistina pagal šią teisę.

113 Tokia kliūtis faktiniam bendrovės virsmui bendrovė, kuriai taikoma valstybės narės, kurią ji ketina perkelti savo buveiną, teisė, iš anksto jos nelikviduojant, riboja atitinkamos bendrovės sisteminio laisvės, o tai draudžia EB 43 straipsnis, nebent tai pateisinama privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *CaixaBank France* 11 ir 17 punktus).

114 Be to, reikia konstatuoti, kad, priėmus minėtus sprendimus *Daily Mail ir General Trust* bei *Überseering*, EB 44 straipsnio 2 dalies g punkte ir 293 straipsnyje minimi teisėkūros darbai ir konvencijos bendrovei teisės srityje iki šiol nebuvo susiję su šiuose sprendimuose minėtu

nacionalin? teis?s akt? nesuderinamumu, taigi jis lieka nepanaikintas.

115 Vis d?lto Komisija teigia, kad Bendrijos teis?s reglamentavimo šioje srityje stoka, kuri? Teisingumo Teismas konstatavo min?to sprendimo *Daily Mail ir General Trust* 23 punkte, buvo pataisyta Bendrijos normomis d?l buvein?s perk?limo ? kit? valstyb? nar?, ?tvirtintomis Reglamente Nr. 2137/85 ir 2157/2001, atitinkamai ? d?l EEIG ir d?l SE, ar 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1435/2003 d?l Europos kooperatin?s bendrov?s (SCE) statuto (OL L 207, p. 1) bei po ši? reglament? priimtais Vengrijos teis?s aktais.

116 Komisija mano, kad šias normas galima ir netgi reikia *mutatis mutandis* taikyti pagal valstyb?s nar?s nacionalin? teis? ?steigtos bendrov?s realios buvein?s tarptautiniam perk?limui.

117 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad nors EB 308 straipsnio pagrindu priimtuose reglamentuose numatoma sistema, suteikianti teis? naujai steigiamiems teis?s subjektams perkelti savo buvein?, taigi ir reali? buvein?, šios abi buvein?s turi b?ti toje pa?ioje valstyb?je nar?je, kitoje valstyb?je nar?je nelikviduojant pirminio juridinio asmens ir iš naujo nesteigiant naujo juridinio asmens, vis d?lto toks perk?limas b?tinai reiškia, kad pasikei?ia subjektui taikytina nacionalin? teis?.

118 Pavyzdžiui, SE atveju tai išplaukia iš Reglamento Nr. 2157/2001 7–8 straipsni? ir 9 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunk?io.

119 Pagrindin?je byloje *Cartesio* nori perkelti savo reali? buvein? ? Italij?, išsaugodama bendrov?s, kuriai taikoma Vengrijos teis?, status?, taigi nepakeisdama jai taikytinos nacionalin?s teis?s.

120 Tod?l Komisijos nurodyt? Bendrijos teis?s akt? taikymas *mutatis mutandis*, net jeigu juos reik?t? taikyti bendrov?s, kuriai taikoma valstyb?s nar?s nacionalin? teis?, buvein?s tarptautiniam perk?limui, bet kuriuo atveju negali sukelti laukiam? pasekmi? tokiomis aplinkyb?mis, kokios nagrin?jamos pagrindin?je byloje.

121 Kalbant apie min?to sprendimo *SEVIC Systems* poveik? min?tuose sprendimuose *Daily Mail ir General Trust* bei *Überseering* ?tvirtintam principui, reikia pažym?ti, jog šiuose sprendimuose nagrin?jamos skirtingos problemos, taigi negalima daryti išvados, jog pirmasis patikslino antr?j? turin?.

122 Iš ties? byla, kurioje priimtas min?tas sprendimas *SEVIC Systems*, buvo susijusi su bendrov?s steigimo, vykdant tarptautin? susijungim? kitoje valstyb?je nar?je, pripažinimu bendrov?s steigimo valstyb?je nar?je, o tokia situacija iš esm?s skiriasi nuo situacijos, nagrin?tos byloje, kurioje priimtas min?tas sprendimas *Daily Mail ir General Trust*. Taigi byloje, kurioje priimtas sprendimas *SEVIC Systems*, nagrin?ta situacija panaši ? kituose Teisingumo Teismo priimtuose sprendimuose nagrin?tas situacijas (žr. 1999 m. kovo 9 d. Sprendim? *Centros*, C?212/97, Rink. p. I?1459; min?t? sprendim? *Überseering* ir 2003 m. gruodžio 30 d. Sprendim? *Inspire Art*, C?167/01, Rink. p. I?10155).

123 Tokiomis aplinkyb?mis kyla ne 109 punkte pateiktas preliminarus klausimas, ar atitinkamai bendrovei galima pripažinti tos valstyb?s nar?s, pagal kurios teis?s aktus ji ?steigta, nacionalin? priklausomyb?, bet ar šiai bendrovei, kuriai taikomi valstyb?s nar?s nacionalin?s teis?s aktai, susiduria su apribojimais naudojantis ?sisteigimo teise kitoje valstyb?je nar?je.

124 Atsižvelgus ? visa, kas išd?styta, ? ketvirt?j? klausim? reikia atsakyti taip, kad pagal galiojan?i? Bendrijos teis? EB 43 ir 48 straipsnius reikia aiškinti taip, jog jie nedraudžia valstyb?s nar?s teis?s akt?, pagal kuriuos pagal šios valstyb?s nar?s teis?s aktus ?steigta bendrovei

trukdoma perkelti savo buvein? ? kit? valstyb? nar? išsaugant bendrov?s, kuriai taikomi steigimosi valstyb?s nar?s teis?s aktai, status?.

D?I bylin?jimosi išlaid?

125 Kadangi šis procesas pagrindin?s bylos šalims yra vienas iš etap? prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo nagrin?jamoje byloje, bylin?jimosi išlaid? klausim? turi spr?sti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastab? pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyr? min?tos šalys, n?ra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Toks kaip prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas, nagrin?jantis apeliacini? skund?, pateikt? d?I teismo, veikian?io kaip ?moni? registro tvarkytojas, sprendimo atmesti prašym? pakeisti ?moni? registro duomenis, turi b?ti pripažintas teismu, turin?iu teis? pateikti prašym? priimti prejudicin? sprendim? pagal EB 234 straipsn?, nepaisant to, kad nei min?to teismo sprendimas, nei procesas apeliacini?s instancijos teisme d?I apeliacinio skundo, pateikto d?I šio sprendimo, nesusij? su rungimosi procesu.**
- 2. Tokio kaip prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo, kurio sprendimus, priimtus tokioje byloje kaip pagrindin?, galima apsk?sti pateikus kasacin? skund?, negalima pripažinti teismu, kurio sprendimas pagal nacionalin? teis? negali b?ti toliau apskundžiamas teismine tvarka EB 234 straipsnio tre?iosios pastraipos prasme.**
- 3. Nacionalin?s teis?s norm?, susijusi? su teise pateikti apeliacini? skund? d?I nutarties, kuria prašoma priimti prejudicin? sprendim?, kurioms b?dinga tai, jog visa pagrindin? byla paliekama nagrin?ti ši? nutart? pri?musiame teisme, o riboto apeliacinio skundo dalykas yra tik nutartis d?I prašymo priimti prejudicin? sprendim?, atveju EB 234 straipsnio antr?j? pastraip? reikia aiškinti taip, jog taikant šias normas, kurios apeliacini?s instancijos teismui leidžia pakeisti nutart? d?I prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicin? sprendim?, nuspr?sti neteikti šio prašymo ir ši? nutart? pri?mus? teism? ?pareigoti sustabdyt? proces? t?sti pagal vidaus teis?, nekyla abejoni? d?I to, jog pagal min?t? Sutarties nuostat? priimti nutart? d?I prašymo Teisingumo Teismui priimti prejudicin? sprendim? yra bet kurio nacionalinio teismo kompetencija.**
- 4. Pagal galiojan?i? Bendrijos teis? EB 43 ir 48 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jie nedraudžia valstyb?s nar?s teis?s akt?, remiantis kuriais pagal šios valstyb?s nar?s teis?s aktus ?steigta bendrovei trukdoma perkelti savo buvein? ? kit? valstyb? nar? išsaugant bendrov?s, kuriai taikomi steigimosi valstyb?s nar?s teis?s aktai, status?.**

Parašai.

* Proceso kalba: vengr?.